

URTX

M USEUS A TÀRREGA: **CRÒNICA D'UNS ANIVERSARIS**

Jaume Espinagosa Marsà

MUSEUS A TÀRREGA:

CRÒNICA D'UNS ANIVERSARIS

**Jaume
Espinagosa
Marsà**

Director del
Museu Comarcal
de l'Urgell-Tàrrega

Abstract

Resumen de la historia museística tarraguense durante la segunda mitad del siglo XX y comienzos del siglo XXI. También se comentan diferentes proyectos museísticos de futuro, además de los actos más significativos para conmemorar estos aniversarios. Estos artículos han sido publicados, durante el último año, en la prensa local de la ciudad.

A resume of the museum history of Tàrrega in the second half of the 20th century and the beginnings of the 21st. Several future museum projects are also mentioned as well as the most important acts to commemorate these anniversaries. These articles have been published over the last year in the town's local press.

Paraules clau

Museu, història, Tàrrega, segle XX.

50 anys del Museu de Tàrrega (1956 – 2006) 25 anys del Museu Comarcal de l'Urgell (1981 – 2006)¹

En les societats desenvolupades del segle XXI cal que els diversos integrants del món cultural utilitzem la nostra força creativa i singular per tal de marcar un tret distintiu que ens identifiqi dins l'univers globalitzador que ens vol més uniformitzats i per tant més integrats. Així, des de les petites comunitats i des de les institucions i entitats culturals que desenvolupem la nostra activitat en uns territoris concrets, cal donar una empremta pròpia i intel·ligible arreu de les produccions culturals que realitzem. D'aquesta manera podrem treure el cap i que quedi constància d'allò que també existia dins de "l'aldea global". Si més no, aquest és un dels objectius en què treballlem constantment des del museu comarcal. A més a més, en aquest any d'aniversaris (cinquanta anys de la creació per part de l'ajuntament de Tàrrega l'any 1956 del museu de la

ciutat, i els vint-i-cinc anys de la creació, també per l'ajuntament targarí, d'un museu comarcal, l'any 1981) tenim un altre objectiu cabdal: volem que tots els actes públics que organitzem siguin un homenatge per a totes aquelles persones que han protagonitzat la vida museística targarina durant alguna part d'aquests cinquanta i vint-i-cinc anys que celebrem. Fem una mica d'història, tot seguit.

Els precedents de la història museística targarina es remunten a començaments del segle XX, quan s'endegaren un conjunt de troballes paleontològiques a les pedreres del Talladell. L'any 1905, el geòleg francès Charles Déperet va publicar el primer estudi sobre els fòssils del Talladell, que portava per títol *Los vertebrados del Oligozeno inferior de Tàrrega (prov. de Lérida)*. Els noms de Josep Fàbregas i Francesc Clua van estretament lligats a aquestes troballes paleontològiques. Josep Fàbregas fou el vertader descobridor dels fòssils i Francesc Clua, el seu padrí científic.

Amb l'arribada a l'Escola Pia de Tàrraga, l'any 1917, del pare Bernat Noguera es posà la primera pedra d'un museu a la nostra ciutat. Aquell nou museu de l'Escola Pia recolliria les troballes arqueològiques (ceràmiques i monedes) que feien el pare Bernat Noguera i els seus alumnes durant les excursions al Castell del Mor de Tàrraga i al Tossal Rodó de Verdú. Així mateix, la col·lecció del museu escolapi es veuria ampliada amb la donació que féu Francesc Clua de fòssils del Talladell.

Tot aquest caliu inicial propicià la formació d'una primera junta del museu de Tàrraga, a començaments dels anys vint, presidida per l'alcalde Ramon Roca Boladeres.

La publicació, durant els mesos d'abril i maig de 1922, de dos números de la revista *L'Arqueta*, que s'autoproclamava portaveu de Tàrraga i el seu museu, fou un fet prou significatiu, però que, malauradament, no va tenir continuïtat.

Els anys posteriors, el museu targarí anava més malament que bé. Aquesta existència esmortida s'intentà redreçar l'any 1934 amb una iniciativa d'Àngel Oliveras, activista cultural i fundador del Museu de Toledo, de crear un museu a Tàrraga. Aleshores es treballà amb dues possibilitats: la ubicació d'un museu a l'antic Palau dels Marquesos de la Floresta o bé a l'edifici modernista de la Farinera Nova del carrer Indústria. Els esdeveniments polítics posteriors, els fets d'octubre de 1934 i l'esclat de la guerra civil l'any 1936 van estroncar aquelles esperançadores perspectives. Durant el període 1936-1939, el pintor i arxiver municipal Magí Serés fou l'encarregat de salvaguardar els materials museístics al local del Modern Liceu i a les golfes de l'Escola Pia.

Amb el tràgic parèntesi de la guerra i la feixuga vida quotidiana de la primera postguerra, no tornem a tenir notícies positives del museu fins als anys cinquanta. A mitjan d'aquella dècada, l'alcalde Josep Maria Vidal Sastre encarregà a l'aleshores arxiver municipal Ramon Berga que organitzés els fons museístics i els traslladés al segon pis de l'edifici dels antonians, al costat de l'església de Sant Antoni.

A la sessió municipal del 6 de novembre de 1956, l'alcalde Josep Maria Vidal proposà la creació del museu de la ciutat amb caràcter definitiu i amb la possibilitat que pogués ésser algun dia el Museu de Tàrraga i la seva comarca. La proposta fou aprovada per unanimitat i tingué una assignació de deu mil pessetes. El diumenge, 17 de febrer de 1957,

es constituí la junta que administraria el museu targarí.

El museu anava consolidant-se i durant les festes de Sant Eloi de 1962, concretament el diumenge 9 de setembre, s'inauguraren les noves sales del Museu de Tàrraga, situades a la planta baixa de l'ajuntament i al vestíbul de l'antic Palau dels Marquesos de la Floresta. Durant aquells anys i fins a començaments dels anys vuitanta, Joan Tous Sanabra fou l'encarregat d'organitzar el museu i el seu director.

El 4 de desembre de 1968, es constituí el primer Patronat del Centre Comarcal de Cultura de Tàrraga, sota la presidència de l'alcalde Delfí Robinat Elias. La Junta Executiva la presidí Ramon Novell Andreu i els vicepresidents eren Josep Maria Segarra Malla, arxiver municipal, i Joan Tous Sanabra, director del museu de la ciutat.

La fundació del Centre Comarcal de Cultura fou transcendental per al futur del museu targarí, ja que l'any 1969, amb l'adquisició, per part de l'ajuntament, del casal de cal Terés del carrer de les Piques, un edifici del segle XVIII on tindria la seu aquesta entitat cultural, el museu hi traslladaria les seves dependències. Tot i les mancances del nou espai, el museu anà fent via durant la dècada dels setanta i aquesta continuïtat de l'entitat museística possibilità la seva consolidació definitiva en el decurs de la dècada dels vuitanta.

A la sessió del ple municipal del 8 d'octubre de 1981, el consistori targarí, presidit per Eugeni Nadal Salat, primer alcalde de la nova etapa democràtica, va aprovar la creació d'un Museu Comarcal. El 28 de novembre d'aquell mateix any, el conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya, Max Canher, i l'alcalde de Tàrraga, Eugeni Nadal, varen signar el conveni per a la constitució del Museu Comarcal. Aquell mateix any s'adquirí el casal de cal Perelló, al carrer Major, com a futura seu de l'esmentat museu.

El ple municipal del 4 de març de 1982 nomenà Joan Tous director honorari del Museu Comarcal, en reconeixement de la seva tasca museística, desenvolupada durant més de vint anys, i es nomenà com a nou director del museu el professor Pere Villalba. Entre els anys 1984 i 1986, el director fou el professor Joan Novell Balagueró.

Entre els anys 1985 i 1989, es dugueren a terme les dues fases de les obres de restauració del casal de cal Perelló, dirigides per l'arquitecte lleidatà Ramon Maria Puig. Una vegada

¹ Article publicat, amb diverses modificacions, al setmanari *Nova Tàrraga*, núm. 3.120, 23 de desembre de 2005.

rehabilitat el casal dels Perelló, a començaments dels anys noranta, s'elaboraren diferents projectes museogràfics (sales nobles, sales d'arqueologia i sales del tapís contemporani català), per tal de conformar un museu a to amb els nous conceptes museístics que estaven recorrent tot Catalunya. Finalment, el dia 19 de novembre de 1994, el conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Joan Guitart, i l'alcalde de Tàrraga, Frederic Gené, presidiren l'acte d'inauguració del Museu Comarcal de l'Urgell – Tàrraga.

La progressiva consolidació dels museus locals i comarcals arreu del país, durant les dècades finals del segle XX, ha permès la professionalització de nous museòlegs en aquestes renovades institucions. En el cas targari, hi treballen dos titulats superiors: Jaume Espinagosa Marsà (director del museu des de l'any 1988) i Oriol Saula Briansó (arqueòleg i conservador del museu des de l'any 1993), i una tècnica: Francesca Bardají Santiveri (guia del museu des de l'any 1995). A més a més, el funcionament del Museu Comarcal de l'Urgell ha possibilitat que es duguessin a terme actuacions prou reeixides en el camp de la conservació, l'estudi i la difusió del patrimoni històric de Tàrraga i l'Urgell; entre altres, volem destacar: l'edició de divuit volums de la miscel·lània d'estudis socials *URTX. Revista cultural de l'Urgell*, el treball de coordinació i tècnic en l'edició de la *Història gràfica de l'Urgell*, i també en l'edició de la *Història gràfica de Tàrraga*; en el camp de l'arqueologia, diferents campanyes d'excavacions als jaciments de Missatges (Claravalls), Estinçells (Verdú), Molí del Codina i Convent dels Agustins (Tàrraga), i la producció d'exposicions, com les dedicades a Francesc Marsà, Lluís Trepat i la col·lectiva d'artistes targarins Arts Tàrraga 2004, a més a més, de les sales permanents dedicades a l'escultor i pintor Antoni Alsina Amils.

Per tal de celebrar aquests aniversaris coincidents, des del Museu Comarcal de l'Urgell, estem programant un conjunt d'actuacions (exposicions, edicions de llibres, conferències...) que s'aniran desenvolupant durant tot l'any 2006 i que oportunament anirem anunciant.

Passat, present i futur del Museu Comarcal de l'Urgell²

Des de l'Organisme Autònom de l'Ajuntament de Tàrraga: Museu Comarcal de l'Urgell ens hem plantejat la celebració dels cinquanta anys del Museu de Tàrraga (1956 – 2006) i els vint-i-cinc anys del Museu Comarcal de l'Ur-

gell (1981 – 2006) amb dos objectius primordials: fer un recordatori de la trajectòria històrica del museu targari i presentar unes propostes museístiques de present i de futur per al Museu Comarcal de l'Urgell.

Quant a la vessant històrica ja vàrem publicar un article en el número extraordinari de la *Nova Tàrraga* del Nadal de 2005, a més a més, anem desgranant els principals esdeveniments museístics del passat en diferents programes de Ràdio Tàrraga.

Avui toca seguir el fil conductor que connecta la feina realitzada els darrers anys amb les propostes de futur.

Des de la inauguració de la seu del museu comarcal, al casal dels Perelló, al carrer major de Tàrraga, l'octubre de 1994, s'han marcat i s'han accentuat, progressivament, any rera any, tres àmbits d'actuació bàsics: 1) Consolidació de les sales d'exposició permanent (arqueologia, sales nobles i sales d'artistes targarins). 2) Recerca arqueològica i historio-gràfica i documentació del fons museístic. 3) Divulgació: conferències, exposicions temporals i edició de publicacions.

1) Sales d'exposició permanent.

A partir del moment de l'obertura del Museu Comarcal de l'Urgell els visitants de les noves instal·lacions poden fer un recorregut per les quatre sales d'arqueologia on s'exposen els vestigis trobats en diferents excavacions a jaciments ibèrics i romans d'aquestes contrades: Molí d'Espígol de Tornabous, el Pilar d'Almenara, el Castell del Mor de Tàrraga, el Pla de les Tenalles de la Móra... Durant aquests darrers dotze anys el discurs de les sales d'arqueologia s'ha anat renovant i enriquint, parcialment, amb noves aportacions d'objectes trobats en excavacions efectuades, entre d'altres indrets, al camp de sitges ibèroromanes de Missatges a Claravalls, al jaciment ibèric dels Estinçells de Verdú i amb donacions com la d'Antoni Bellart.

Les sales nobles de cal Perelló ens introdueixen en un àmbit quotidià de la petita noblesa local, invitant-nos a passejar en mig d'un mobiliari dels segles XVII al XIX. Una part significativa d'aquests mobles procedeixen de la donació efectuada per la família de l'escriptor Manuel de Pedrolo i que des del museu anem restaurant per poder-los mostrar al públic. En aquestes sales, també expliquem diferents episodis i personatges singulars del món cultural i polític de la Tàrraga del segle XIX i del primer terç del segle XX.

² Article publicat al setmanari *Nova Tàrraga*, núm. 3.133, 31 de març de 2006.

A les sales de la segona planta del museu s'hi van exposar durant uns deu anys una mostra del tapís contemporani català, un fons del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Actualment, i des del mes de juliol de 2005, hi ha una exposició permanent de pintures i escultures d'Antoni Alsina Amils, provinents de la col·lecció particular de l'artista i donades per la seva família.

2) Recerca i documentació.

Durant aquests anys, una altra de les prioritats del museu ha estat la promoció de la recerca arqueològica i historiogràfica. Mitjançant excavacions d'urgència i excavacions programades s'han efectuat treballs d'investigació arqueològica, entre d'altres indrets, a l'antic Convent dels Agustins de Tàrraga, a l'antic Molí del Codina de Tàrraga, al Castell de Tàrraga, al camp de sitges de missatges a Claravalls, al Portal de Sant Antoni de Tàrraga, al jaciment ibèric dels Estinclells de Verdú, a més a més, de donar suport tècnic i assessorament a diferents campanyes d'excavacions a l'Urgell, com per exemple, als castells de Ciutadilla i de Maldà.

També, mitjançant diferents plans d'ocupació demanats per l'Ajuntament de Tàrraga, el Consell Comarcal de l'Urgell i el Museu Comarcal de l'Urgell, al Departament de Treball de la Generalitat, s'han pogut fer excavacions al jaciment ibèric dels Estinclells i al Castell de Tàrraga, a més, de contractar restauradores per a restaurar objectes valuosos extrets de les predites excavacions, alguns dels quals ja estan exposats a les vitrines de les sales d'arqueologia. D'altra banda, les excavacions dutes a terme han permès l'elaboració de diferents estudis arqueològics publicats en revistes especialitzades.

La contractació d'una historiadora de l'art, gràcies a un pla d'ocupació, ha permès anar actualitzant la documentació del fons d'art i etnològic del museu.

Quant a la recerca historiogràfica cal destacar que des del Museu Comarcal de l'Urgell vam portar la direcció tècnica de la *Història Gràfica de l'Urgell*, i de la *Història Gràfica de Tàrraga*. I, evidentment, una eina fonamental per a la promoció de la investigació sobre la història i el patrimoni d'aquestes comarques han estat els divuit volums, fins ara, de la miscel·lània *URTX. Revista cultural de l'Urgell*.

Un altre apartat important de recerca dut a terme des del museu ha estat l'etnològica amb un exhaustiu treball dedicat als jocs populars i tradicionals de l'Urgell i amb un altre sobre els horts del Callet i del Barceloní de Tàrraga. Fruit d'aquests treballs i altres sobre

els terrissaires i la ceràmica negra de Verdú van ser decisius perquè, l'any 2005, el Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional de Catalunya, nomenés el Museu Comarcal de l'Urgell, Antena de l'Observatori d'Etnologia de Catalunya, conjuntament amb el Museu Comarcal de Cervera.

L'any 2005, una subvenció del Departament de Relacions Institucionals i Participació va permetre el començament d'una recerca sobre la memòria històrica de Tàrraga durant la Segona República i la Guerra Civil a Tàrraga.

Val a dir que les aportacions econòmiques de les diferents administracions, encapçalades per l'Ajuntament de Tàrraga, han fet possible que des del Museu Comarcal de l'Urgell s'hagin programat i gestionat aquests programes d'investigació arqueològica, historiogràfica i etnològica. Uns programes que tenen continuïtat en el present i es projecten, molts d'ells, cap a futur, i el que és més important, aquests suports econòmics han possibilitat la creació d'equips d'investigació entre el personal del museu, arqueòlegs, historiadors i diferents professionals i especialistes, per a dur a bon port la recerca endegada. Sens dubte, la investigació és un dels fonaments bàsics per al creixement i renovació d'un museu que vulgui incidir en la vida pública d'aquesta societat nostra.

3) Divulgació.

Si en els dos primers apartats hem comentat algunes de les propostes més significatives en què hem treballat des del museu, buscant sempre les complicitats decisives de molts professionals i col·laboradors, per a dur-les a terme, ara cal fer explícita la manera de com aquest treball intern el retornem a la societat que ens acull en forma de conferències, exposicions i publicacions.

L'any 2002, vàrem encetar el cicle "Conferències al Museu" on un grup d'especialistes de reconegut prestigi al nostre país presentaven els resultats d'anys d'investigació sobre diferents cultures i èpoques històriques de la humanitat: Egipte, les cultures de l'Amèrica prehispanica, estudis antropològics sobre realitats diverses al Brasil i Veneçuela, la Mediterrània i els seus encontres i conflictes interculturals...). L'objectiu del cicle és apropar-nos a realitats llunyanes, en el temps o en l'espai, i fer-nos partícips de les darreres novetats produïdes en els respectius àmbits d'estudi dels investigadors contractats.

Dins l'ampli ventall d'exposicions temporals presentades, una vintena cada any, des del 1995, volem destacar la voluntat, que des del

museu es té, de promocionar els pintors, escultors, dibuixants i artesans de Tàrrrega i de l'Urgell. Les sales del museu han acollit exposicions sobre Francesc Marsà, Lluís Trepà, Josep Guinovart, Antoni Boleda, Josep Minguell, Francesc Rufes, Montserrat Sabi, Benjamí Tous, Miquel Solé, Miquel Gascón, Domènec Serra, Josep Roca, Carmina Castelló, Glòria Coma, la col·lectiva Arts – Tàrrrega 2004... Tot això, amb la prioritat d'anar construint les sales permanents dedicades a la més que centenària tradició artística de la ciutat.

Si una de les obligacions del museu és la preservació de la memòria històrica mitjançant una selecció dels seus testimonis materials, també amb la publicació de llibres i catàlegs s'intenta perpetuar aquest coneixement i, a més a més, fer-lo arribar a totes aquelles persones que hi estiguin interessades. Pensem que l'edició, conjuntament amb l'Arxiu Comarcal de l'Urgell, de l'anuari *URTX. Revista Cultural de l'Urgell*, és l'exemple més significatiu amb la publicació de prop de tres-cents articles, sobre variades temàtiques de les ciències humanes i, amb uns dos-cents col·laboradors diferents. Els divuit volums publicats fins ara volen contribuir al bastiment d'una biblioteca urgellenca que serveixi, cada dia més, per aprofundir en el coneixement de les nostres arrels, explicitar les nostres problemàtiques presents i apuntar propostes de futur.

Nogensmenys, haver contribuït fermament en els projectes d'edició de la *Història Gràfica de l'Urgell* i de la *Història Gràfica de Tàrrrega* ens esperona a l'hora d'engegar noves empreses culturals d'envergadura. També, volem manifestar la satisfacció d'haver treballat en l'edició dels tres volums de la *Història de Tàrrrega* de Josep Maria Segarra Malla, en l'edició d'*El Llibre de la Serra de Sant Eloi de Tàrrrega* de Joan Tous Sanabra i en la publicació de diferents catàlegs sobre artistes targarins: Antoni Alsina Amils, Francesc Marsà, Lluís Trepà, Antoni Boleda, Montserrat Sabi, Miquel Solé, Josep Roca, Arts – Tàrrrega 2004... Tots aquests projectes, ja realitzats, ens projecten cap un futur ple de propostes noves i d'altres que se sustenten en els treballs precedents.

Finalment, sintetitzarem alguns dels projectes de futur del Museu Comarcal de l'Urgell. Uns ja estan en procés de realització i d'altres esperen, pacientment, el seu torn de realització.

Un dels actes cabdals d'aquest any de commemoració dels aniversaris del museu serà l'edició de l'estudi historiogràfic realitzat per Josep Maria Planes intitulat: *Francesc de*

Perelló (1640? – 1703): entre la Segarra i l'Urgell, entre la polèmica i el negoci. Es tracta d'una excel·lent biografia del Perelló que va comprar tres edificis al carrer Major de Tàrrrega i els va convertir en el casal dels Perelló targarins. El voluminós estudi va acompanyat d'un arbre genealògic de la nissaga i d'un recull fotogràfic on destaquen les imatges inèdites de les sales de la casa amb els mobles originals.

Pel que fa a les exposicions de producció pròpia, cal destacar la que fa referència als Jocs Populars i Tradicionals a la comarca de l'Urgell. En aquesta mostra hi podem veure objectes originals dels jocs que practicaven els nostres padrins i pares durant la seva infantesa, a més de conèixer la pràctica del joc en qüestió.

Dins l'àmbit del projecte museogràfic hem de destacar les gestions, ja endegades, per a condicionar un nou espai de magatzems, a causa del col·lapse dels magatzems actuals del museu. Val a dir que el trasllat de la zona de magatzems i dels tallers de restauració significarà un nou espai d'exposició permanent sobre els artistes targarins.

A la sala dels arcs hi ha la previsió d'ubicar-hi una exposició que expliqui l'evolució històrica de la Tàrrrega de les èpoques medieval i moderna, mitjançant objectes escultòrics i arquitectònics i de materials extrets d'excavacions a l'antic convent dels Agustins i de l'antic Molí del Codina.

Malauradament, encara tenim pendent de solució la sala de paleontologia, amb les restes fòssils, de l'Oligocè mig, de les pedreres del Talladell.

Tot aquest programa museístic que s'està duent a terme des del Museu Comarcal de l'Urgell és la conseqüència lògica del gran esforç econòmic, que des de l'Ajuntament de Tàrrrega, bàsicament, s'està realitzant, any rere any, la qual cosa ha possibilitat la creació i manteniment d'un equip de museòlegs que gestionen els diferents projectes fins arribar a convertir-los en realitats que serveixin per al gaudi i estudi de la societat que els acull.

2006: un any d'aniversaris del museu³

La programació d'activitats, més o menys continuades, per a commemorar aniversaris de tota mena, tant en els àmbits cultural, social o polític, sembla una llei no escrita, però d'obligat compliment.

³ Article publicat al setmanari *Nova Tàrrrega*, núm. 3.169, 22 de desembre de 2006.

Aquest 2006, que ja tanquem, des del Museu Comarcal de l'Urgell hem volgut celebrar, com mana la tradició, dos aniversaris: els 50 anys del Museu de Tàrraga (1956-2006) i els 25 anys del Museu Comarcal de l'Urgell (1981-2006), amb un seguit d'activitats que comptessin amb l'aixopluc de les persones que fan seus els actes del museu, a més de seguir el seu treball diari.

El programa d'actuacions públiques del museu tenen dos objectius bàsics: en primer lloc recordar i homenatjar la feina feta per les institucions i les persones que en el decurs de la nostra història han lluitat per la creació i creixement d'un museu targarí i urgellenc, en segon lloc que els actes programats difonguessin i informessin als targarins i urgellencs de quines són les feines quotidianes en què treballen el personal del museu i els seus col·laboradors. Pensem que és important tenir en compte que pràcticament la totalitat d'aquestes feines són una continuació d'allò en què s'ha treballat els anys anteriors i que en molts casos es continua desenvolupant en el present i es projecta cap al futur més proper. Per tant, el nostre propòsit ha estat presentar el resultat de molts mesos de treball intern, de recerca conscient i seriosa que periòdicament exposa els resultats obtinguts a la societat que dona raó d'existir al museu comarcal.

El ressò dels aniversaris museístics també havia de servir per a captar com més públic millor cap als actes del museu i d'aquesta manera explicar els diferents camps d'actuació per on es mou habitualment aquesta institució.

D'entre els treballs del museu que hem presentat públicament enguany en destaquem els següents:

El volum dinou d'URTX. *Revista cultural de l'Urgell* amb divuit articles inèdits en un llibre de 396 pàgines profusament il·lustrades. Afortunadament, en aquesta miscel·lània cultural continuem donant entrada a nous col·laboradors que ens ofereixen el resultat de les seves investigacions sobre els diversos camps de les ciències humanes d'aquestes comarques. Com a resultat d'una recerca de més quatre anys, patrocinada pel Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional de Catalunya i duta a terme per la tècnica del museu, Francesca Bardají, amb l'assessorament dels professors de l'INEF Lleida, Pere Lavega i Toni Costes, des del museu hem organitzat una exposició temporal sobre els jocs populars tradicionals a la comarca de l'Urgell, la qual és el complement perfecte del llibre *Jocs populars tradicionals a la comarca de l'Urgell*, redactat per Francesca Bardají, editat el 2005, dins la col·lecció Natan de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Tàrraga.

Amb l'edició de la biografia intitolada: *Francesc de Perelló (1640?-1703): entre la Segarra i l'Urgell, entre la polèmica i el negoci*, de Josep Maria Planes i Closa, doctor en història i màxim especialista en el coneixement de la Tàrraga dels segles XVI-XVIII, hem pogut posar a l'abast de tothom la impressionant trajectòria vital del Perelló que adquirí tres cases al carrer Major de Tàrraga i que les convertir en l'enorme casal urbà de la nissaga originària de l'Ametlla de Segarra i establerta a la nostra ciutat el segle XVII. Una suggerent i important monografia d'aquestes dues comarques que comparteixen història i vida. A més a més, per al museu editar aquest estudi ha significat aprofundir de manera notable en el coneixement de l'edifici que l'acull i recuperar unes imatges desconegudes de les sales nobles de la casa amb el mobiliari original, gràcies als descendents de la família Perelló.

L'exposició de Josep Giribet intitolada "Colors invisibles", acompanyada del corresponent catàleg, referma la política museística del Museu Comarcal de l'Urgell d'apostar decididament pels artistes targarins que una vegada més demostren la seva inesgotable creativitat i ferma professionalitat. En aquest apartat no ens oblidem de l'exposició "Camins" de Glòria Coma, una nova mostra de la seva acreditada sensibilitat pictòrica. El tancament de l'any serà espectacular amb la presentació del magne projecte de pintura mural al fresc de Josep Minguell que porta per títol "Nativitas" i que formarà part del conjunt de frescos de l'església parroquial de Santa Maria de l'Alba. Finalment, el programa d'exposicions del museu d'enguany ha tingut la fortuna i l'honor de mostrar una selecció de gravats de Goya sobre els capritxos i els desastres de la guerra del Francès, gràcies al patrocini de la Caixa d'Estalvis del Mediterrani.

Quant als projectes d'investigació que tenim començats i que continuaran els propers anys són els que comentem succintament a continuació:

Dins l'àmbit de la recerca arqueològica destaquen les excavacions al castell medieval de Tàrraga i al jaciment ibèric dels Estinclells de Verdú. Ambdós projectes compten amb el suport d'un Pla d'Ocupació del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya sol·licitats per l'Ajuntament de Tàrraga, a través del Museu Comarcal, i pel Consell Comarcal de l'Urgell. També, mercès a l'atorgament de dos Plans d'Ocupació més s'ha pogut contractar dues restauradores per tal de restaurar troballes arqueològiques del fons museístic sorgides de les excavacions dels jaciments dels Estinclells (Verdú), de Missatges (Claravalls), del Raval i antic convent de Sant

Agustí (Tàrraga), del Molí del Codina (Tàrraga) i del castell de Tàrraga.

Mitjançant el programa del Memorial Democràtic sobre la recuperació de la Memòria Històrica, endegat pel Departament de Relacions Institucionals i Participació Ciutadana de la Generalitat, des de l'Ajuntament de Tàrraga i el Museu Comarcal de l'Urgell s'ha donat aixopluc i suport econòmic i logístic al projecte de recuperació de la memòria històrica de Tàrraga sobre la Segona República (1931-1936) i la guerra civil (1936-1939), presentat pels investigadors Gerard Corbella, Natàlia Lloreta i Oriol Martí. Els resultats de la primera part de la recerca han estat la realització de dos excel·lents documentals sobre aquesta convulsa etapa de la nostra història, acompanyats d'un llibre explicatiu. Entre els molts encerts d'aquest estudi cal destacar les més de cent hores de gravació audiovisual amb el testimoni de trenta-quatre persones que van viure aquells esdeveniments. La presentació pública dels documentals, als cinemes Majèstic, fou un èxit esclatant, tant de públic com de crítica.

El tercer projecte de recerca important endegat aquest 2006 ha estat l'inventari de la maquinària i eines de l'antiga fàbrica de maquinària agrícola J. Trepal de Tàrraga, a més a més, d'un recull d'entrevistes, enregistrades en format audiovisual, amb el testimoni d'antics treballadors de la fàbrica. Aquest és un voluminós projecte a mitjà i llarg termini que ara tot just fa les primeres passes de la mà dels historiadors: Gerard Corbella, Jaume Espinagosa i Roser Miarnau.

A mitjans del 2005, el filòleg Miquel Aguilar, va emprendre el procés d'indexació dels vint primers números d'*URTX. Revista Cultural de l'Urgell*, que consta dels següents apartats: Taula de continguts, Índex per números, Índex temàtic, Índex topogràfic, Índex per autors, Índex Onomàstic (personatges històrics, bíblics i mitològics, entitats, monuments, documents i institucions) i Índex Toponímic. Aquest treball

finalitzarà el primer trimestre del 2007 amb l'edició del volum 21 d'*URTX* que aglutinarà tots aquests índexs i d'aquesta forma facilitarà la consulta dels articles publicats a la revista entre els anys 1989 i 2007.

Per tal de desenvolupar els treballs esmentats i d'altres de caire més intern, el museu compta amb una plantilla de tres persones fixes i diversos professionals contractats temporalment a través de plans d'ocupació i bé directament per a tirar endavant projectes determinats.

Com a director del museu vull manifestar l'enorme satisfacció que em produeix poder formar un equip de treball amb professionals de la talla humana i científica com la de l'arqueòleg i conservador del museu, Oriol Saula, i de la tècnica i guia del museu, Francesca Bardají. El seu eficient treball fa que les dificultats del dia a dia museístic siguin uns incentius per tal d'assolir un resultat final prou òptim per poder-lo presentar públicament quan així ho exigeixi la feina feta. Són, sense cap mena de dubte, els millors companys que hom pugui trobar. En aquest sentit, també volem destacar el magnífic treball que han dut a terme i, en diferents projectes, encara duen a terme els historiadors ja esmentats i els arqueòlegs que han dirigit o que dirigeixen excavacions promogudes dels del museu, com Anna Colet i Pere Cots i els seus ajudants. A més, del treball precís de les restauradores Inés Banegas i Gemma Piqué.

Es evident que tots els projectes del museu no es podrien materialitzar sense el suport econòmic i institucional de l'Ajuntament de Tàrraga, del qual el Museu Comarcal de l'Urgell n'és un Organisme Autònom. També es compta amb la col·laboració d'institucions com els departaments de Cultura i Treball de la Generalitat, del Consell Comarcal de l'Urgell i de l'Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida. I, finalment, en aquest any d'aniversaris hem tingut el suport de "la Caixa", en els diversos actes programats.

Dia 20 d'abril de 2006. Presentació del núm. 19 d'URT_X. Revista cultural de l'Urgell a les sales nobles del Museu Comarcal de l'Urgell.
 A la imatge, de dreta a esquerra: Joan Lluís Tous, regidor de Cultura; Joan Amézaga Solé, alcalde de Tàrraga; Carme Clusellas, vicepresidenta de l'Associació Catalana de Municipis i Jaume Espinagosa Marsà, director del Museu Comarcal de l'Urgell. (Fotografia: Oriol Saula. Arxiu Fotogràfic del Museu Comarcal de l'Urgell – Tàrraga).

Dia 4 de maig de 2006. Inauguració de l'exposició Jocs Populars Tradicionals a l'Urgell.
 A la imatge, d'esquerra a dreta: Joan Lluís Tous Álvarez, regidor de Cultura; Joan Amézaga Solé, alcalde de Tàrraga; Assumpta Esquís del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional de Catalunya del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya; Oriol Saula Briansó, arqueòleg i conservador del Museu Comarcal de l'Urgell i Francesca Bardají Santiveri, guia i tècnica del Museu Comarcal de l'Urgell. (Fotografia: Roser Miarnau. Arxiu Fotogràfic del Museu Comarcal de l'Urgell – Tàrraga).

Dia 8 de juliol de 2006. Presentació, a les sales nobles del Museu Comarcal de l'Urgell, del llibre: *Francesc de Perelló (1640? – 1703); entre la Segarra i l'Urgell, entre la polèmica i el negoci de Josep Maria Planes i Closa.*

A la imatge, d'esquerra a dreta: Antoni Llebot, director dels Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat de Catalunya a Lleida; les germanes Glòria i Concepció Ferreiro i de Babot, descendents de la nissaga Perelló de Tàrraga; Joan Amézaga Solé, alcalde de Tàrraga; Josep Maria Planes i Closa, doctor en Història i autor del llibre i Jaume Espinagosa Marsà, director del Museu Comarcal de l'Urgell. (Fotografia: Oriol Saula. Arxiu Fotogràfic del Museu Comarcal de l'Urgell – Tàrraga).

Instantània de les excavacions arqueològiques al Castell de Tàrraga.

L'any 2006 es va dur a terme dues campanyes d'excavacions durant els mesos de gener a juny i de novembre a desembre. (Fotografia: Oriol Saula. Arxiu Fotogràfic del Museu Comarcal de l'Urgell – Tàrraga).

Cartell publicitari de la Fàbrica de Maquinària Agrícola J. Trepal de Tàrraga.

El Museu Comarcal de l'Urgell col·labora en el magne projecte museogràfic i cultural que ha endegat l'Ajuntament de Tàrraga amb l'adquisició d'aquesta històrica fàbrica de la ciutat, que va tenir una gran projecció arreu de l'Estat espanyol, sobretot, entre 1940 i 1980.

Dia 6 d'octubre de 2006. Inauguració de l'exposició de pintura *Colors invisibles* de Josep Giribet, al Museu Comarcal de l'Urgell.
A la imatge, l'autor davant l'obra que porta per títol "Plaça Major de Tàrrega" (Fotografia: Francesc Gasull. Ajuntament de Tàrrega).

Dia 2 de desembre de 2006. Inauguració de l'exposició *Nativitas* de Josep Minguell, al Museu Comarcal de l'Urgell.
A la imatge, el pintor davant un esbós del projecte de pintura mural que realitzarà a l'església parroquial targarina durant l'any 2007 (Fotografia: Francesc Gasull. Ajuntament de Tàrrega).

Logotip dissenyat per al 50è aniversari del Museu de Tàrrrega
i el 25è aniversari del Museu Comarcal de l'Urgell – Tàrrrega.